

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΓΓΔΕ/ΥΠΕΧΩΔΕ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Αριθμός Γνωμοδότησεως 118/2004

Γνωμοδοτών: Αλέξανδρος Ροϊλός, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος: Δ17γ/145/1/ΠΕ/Φ8/14-1-2004 της Διεύθυνσης Νομοθετικού Συντονισμού και Κωδικοποίησης της ΓΓΔΕ του ΥΠΕΧΩΔΕ

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται, εάν η διάταξη του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 5 του άρθρου 13 του Ν.1418/1984, όπως ισχύει, εφαρμόζεται και στις τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις-σχετικές με εκτέλεση έργων και μελετών-οι οποίες έχουν δημοσιευθεί πριν την έναρξη ισχύος του Ν.2940/2001, ήτοι πριν από τις 8-8-2001.

Επί του ως άνω ερωτήματος γνωμοδοτώ ως ακολούθως:

Ι. 1. Στο άρθρο 77 παράγραφος 2 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «Νόμος που δεν είναι πράγματι ερμηνευτικός ισχύει μόνο από τη δημοσίευσή του», στο άρθρο 94 παράγραφος 4 εδάφιο γ ορίζεται ότι: «Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά του Δημοσίου, ..., όπως νόμος ορίζει», στο δε άρθρο 85 παράγραφος 5 ορίζεται ότι: «Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση ... Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης».

Σε εκτέλεση της τελευταίας διατάξεως εκδόθηκε ο Ν. 3068/2002 (φ. 274), με τον οποίο καθιερώθηκε η υποχρέωση της διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Ειδικότερα, στο άρθρο 1 του νόμου αυτού ορίζονται τα εξής: «Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου

έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι όλες οι αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οικείες δικονομικές διατάξεις και τους όρους που κάθε απόφαση τάσσει». Τέτοιες δε δικονομικές διατάξεις είναι το άρθρο 904 παρ. 2 εδ. α' του ΚΠολΔ και το άρθρο 199 παρ. 1 του ΚΔΔ με τα οποία καθιερώνεται το εκτελεστό των τελεσιδίκων καταψηφιστικών δικαστικών αποφάσεων.

2. Στο Ν. 2717/1999 ΚΔΔ (φ. 97), όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2721/1999 (φ. 112) και στο άρθρο 81 αυτού στη μεν παράγραφο 1 απαριθμούνται τα ένδικα μέσα, τα οποία ασκούνται ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, στην δε παράγραφο 2 ορίζεται ότι ως προς την αίτηση αναιρέσεως έχουν εφαρμογή οι εκάστοτε ισχύουσες, σχετικές με αυτήν, διατάξεις της νομοθεσίας, που αφορά το Συμβούλιο της Επικρατείας.

3. Στο Π.Δ. 18/1989 (φ. 8) και στο άρθρο 54 αυτού ορίζεται ότι: «Η άσκηση της αιτήσεως αναιρέσεως δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν ειδικώς ορίζεται διαφορετικά».

4. Στην διάταξη του άρθρου 19 του ΑΝ 1715/1951 (φ.94), που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 αριθμ. 18 του ΕισΝΚΠολΔ και συμπληρώθηκε με το άρθρο 41 (παρ.11) του Ν. 2065/1992 ορίζεται ότι: «Η ασκηθείσα υπό του Δημοσίου ... αίτησις αναιρέσεως κατά τελεσιδίκου δικαστικής αποφάσεως, ως και η προς άσκησην ταύτης προθεσμία, αναστέλλει την κατά των νομικών τούτων προσώπων εκτέλεσιν της αποφάσεως και καθ' ας έτι περιπτώσεις θα επιτρέπτετο αύτη. 2. Η εκτέλεση αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων επί διοικητικών διαφορών ουσίας κατά των νομικών αυτών προσώπων ... αναστέλλεται μέχρις ότου καταστούν αμετάκλητες».

5. Περαιτέρω, με το Ν. 2940/2001 (φ. 180) και ειδικότερα με το άρθρο 3 (παρ.3) αυτού, αντικαταστάθηκε το άρθρο 13 του Ν. 1418/1984, που ορίζει τα σχετικά με την δικαστική επίλυση διαφορών από εκτέλεση δημοσίων έργων. Στις παρ. 5 εδάφιο τελευταίο και 6 του άρθρου αυτού ορίζονται τα εξής: «5. ...Οι αποφάσεις του διοικητικού ή πολιτικού Εφετείου, είναι αμέσως εκτελεστές. 6. Η αίτηση αναιρέσεως κατά των αποφάσεων του Πολιτικού Εφετείου επιτρέπεται μόνο για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 559 αριθμ. 1 έως 7, 9, 16, 17, 19 και 20 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Αν από την εκτέλεση ...».

Στο άρθρο 3 (παρ. 4) του Ν. 2940/2001 ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς διαφορές, που προκύπτουν από τη σύμβαση κατασκευής δημοσίου έργου. Υποθέσεις που εκκρεμούν σε αρμόδια κατά τόπο δικαστήρια, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού εκδικάζονται από τα δικαστήρια αυτά μέχρι το πέρας της δίκης». Στο δε άρθρο 9 του ίδιου νόμου προβλέπεται ότι: «Από την έναρξη της ισχύος του καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αναφέρεται σε θέμα ρυθμιζόμενο από αυτόν 2. ...».

6. Τέλος στο άρθρο 2 του Α.Κ. ορίζεται ότι: «Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά».

II. Εκ των ανωτέρω προκύπτουν τα ακόλουθα:

α) Με την διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 3068/2002 υποχρεώνεται και το Δημόσιο να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνει σ' όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι οι αποφάσεις αυτές παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά της οικείας οικονομικές διατάξεις.

β) Από της ισχύος του Ν. 2940/2001 (6-8-2001) και εφεξής οι αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου που εκδίδονται επί εργολαβικών διαφορών είναι αμέσως εκτελεστές για το Δημόσιο, διότι καταργήθηκε με τις διατάξεις του το άρθρο 19 του Ν. 1715/1951, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 41 (παρ.11) του Ν. 2065/1992, που προβλέπει ότι, προκειμένου περί του Δημοσίου κ.λ.π., η αίτηση αναιρέσεως και η προθεσμία προς άσκηση αυτής αναστέλλουν την εκτέλεση όλων, γενικώς των εκδιδόμενων επί διοικητικών διαφορών ουσίας αποφάσεων, μέχρις ότου καταστούν αμετάκλητες. Συνεπώς, η προθεσμία προς άσκηση και η άσκηση αιτήσεως αναιρέσεως του Δημοσίου δεν έχουν πλέον ως αποτέλεσμα την αναστολή εκτελέσεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στις υποθέσεις αυτές.

Οι αιτήσεις αναιρέσεως, όμως, που έχουν ασκηθεί από το Δημόσιο, πριν από, την έναρξη ισχύος του Ν. 2940/2001 διατηρούν ως αυτοδίκαιη συνέπεια την αναστολή της εκτελέσεως των αποφάσεων αυτών, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 19 του Ν. 1715/1951 (βλ. και υπ' αριθμ. 67/2003 Γνωμοδ. Ολομελείας ΝΣΚ). Τούτο, διότι κατά το Σύνταγμα, η γενική αρχή του δικαίου και κατά παγία νομολογία, ο νόμος ρυθμίζει τις έννομες συνέπειες για το μέλλον και δεν έχει αναδρομική ισχύ εκτός και αν ο νεώτερος νόμος προσδώσει με σαφή και ρητή διάταξη αναδρομική ισχύ στις ρυθμίσεις του.

Οι αποφάσεις λοιπόν που έχουν εκδοθεί επί διαφορών εκ συμβάσεων δημοσίων έργων και κατά των οποίων το Δημόσιο άσκησε αίτηση αναιρέσεως, πριν την ισχύ του Ν. 2940/2001, δεν δύναται να εκτελεσθούν πριν καταστούν αμετάκλητες κατά την ισχύουσα τότε διάταξη του άρθρου 19 του Ν. 1715/1951.

Κατά την υπ' αριθμ. 704/2002 Γνωμοδ. Δ' Τμ. ΝΣΚ αναδρομική ισχύς στο ζήτημα της αναστολής εκτελέσεως των ανωτέρω αποφάσεων δεν προκύπτει από την διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του Ν. 2940/2001, στην οποία ορίζεται ότι οι διατάξεις αυτού, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς διαφορές. Τούτο δε διότι ως εκκρεμείς διαφορές νοούνται εδώ οι υποθέσεις που εκκρεμούν στο Διοικητικό Εφετείο και οι οποίες δεν έχουν ακόμη εκδικασθεί. Η άσκηση της αιτήσεως αναιρέσεως δεν δημιουργεί εκκρεμοδικία, η δε συνέπεια αυτή επέρχεται, μετά την τυχόν αναίρεση της αποφάσεως από το αρμόδιο Δικαστήριο, οπότε και η υπόθεση επανεκδικάζεται κατ' ουσία. Οι υποθέσεις, εκ των οποίων έχει ήδη ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως κατά των αποφάσεων των Διοικητικών Εφετειών δεν θεωρούνται εκκρεμείς κατά την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 3 του Ν. 2940/2001.

Κατά την υπ' αριθμ. 23/2002 απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου η αληθής έννοια της διατάξεως της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του Ν. 2940/2001, ως «εκκρεμείς διαφορές» δεν νοούνται εκείνες για τις οποίες έχει ήδη εκδοθεί ανεκκλήτως οριστική απόφαση, ούτε η άσκηση αναιρέσεως κατ' αυτής καθιστά εκκρεμή τη διαφορά (ΕΕΝ 2003 σελ.188).

γ) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα ανωτέρω ισχύουν και για τις διαφορές που προκύπτουν από συμβάσεις μελετών καθόσον για την επίλυση αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις του νόμου περί δημοσίων έργων, κατ' άρθρο 23 του ν. 718/1977 ή του ισχύοντος άρθρου 28 του ν. 3164/2003.

III. Κατόπιν των προαναφερθέντων, γνωμοδοτώ ότι επί του τεθέντος ερωτήματος προσήκει αρνητική απάντηση.

Αθήνα, 22-8-2004

Ο Γνωμοδοτής

Αλέξανδρος Ραβάνης

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Σ.Α.Τ.Ε.

